

Twee jaar na aanslag Halle: antisemitisme toegenomen

[Achtergrond](#) - 7 oktober 2021 - Auteur: Jesse Oude Egberink

Op 9 oktober is het precies twee jaar geleden dat er in Halle, Saksen-Anhalt, een aanslag op een synagoge werd gepleegd. Twee mensen kwamen daarbij om het leven. De aanslag veroorzaakte een schokgolf in Duitsland.

Tijdens Jom Kippoer, de heiligste dag binnen het jodendom, probeerde de 28-jarige rechts-extremist Stephan B. met wapens en explosieven de synagoge binnen te komen. In de synagoge waren ongeveer vijftig joden samengekomen.

Het had op een groot bloedbad kunnen uitlopen, maar de man kreeg de deur niet open. Daarna schoot hij een vrouw op straat en een man in een shoarmazaak dood, voordat hij door de politie werd overmeesterd. B. filmde de aanslag met een helmcamera en zond de beelden via een livestream op internet uit.

Stephan B. werd in december 2020 [veroordeeld](#) tot levenslang. Tijdens zijn proces maakte B. duidelijk dat hij joden voor allerlei kwaad verantwoordelijk houdt, waaronder ook de vluchtelingencrisis.

Enkele maanden voor Halle, in juni 2019, werd CDU-politicus Walter Lübcke - die zich had uitgesproken voor de opname van vluchtelingen - voor zijn huis [vermoord](#) door rechts-extremist Stephan E. In februari van 2020 volgde [de aanslag](#) op twee shisha lounges in Hanau, waarbij negen mensen om het leven kwamen. De 43-jarige schutter Tobias R. schoot ze dood vanwege hun buitenlandse wortels. De drie aanslagen toonden het grote gevaar dat rechtsextremisme vormt voor de Duitse samenleving.

Beveiliging synagogen

Na de aanslag in Halle laaide de discussie over het beveiligen van synagogen op. Het gebedshuis werd niet extra bewaakt op de bewuste, belangrijke religieuze feestdag. Volgens de voorzitter van de Joodse gemeente van de synagoge in Halle kreeg het gebedshuis nooit politiebescherming, ook niet als hij daarom vroeg. De veiligheidsdeur was [een schenking](#) van een particuliere Joodse organisatie. Dat terwijl de deelstaat, Saksen-Anhalt, eigenlijk verantwoordelijk was voor beveiligingsmaatregelen rondom Joodse gebedshuizen.

Maar weinig synagogen in Duitsland werden goed beschermd, zo bleek, en Joodse gemeenten moesten in veel gevallen zelf opdraaien voor de kosten van hekken, toegangspoorten en bewakingscamera's. Waar sommige deelstaten al voor 9 oktober 2019 geïnvesteerd hebben in de veiligheid van de Joodse synagogen, gingen in andere deelstaten pas met de aanslag in Halle alle alarmbellen af.

Na Halle kwamen de Bondsregering en de deelstaten overeen dat er veel meer moest worden geïnvesteerd in de beveiliging van synagogen en andere joodse instellingen. De Bondsregering gaf er 22 miljoen euro aan uit. Ook kwam de regering met een pakket aan maatregelen, zoals een permanente coördinator antisemitismebestrijding en ondersteuning voor preventieprojecten.

"Met onze geschiedenis mag zoiets in Duitsland niet gebeuren"

Met de aanslag in Halle werd Duitsland wakker geschud: antisemitisme is er nog steeds en het is gevaarlijk. Een aanval op een synagoge, uitgerekend in Duitsland, was voor veel Duitsers een nachtmerrie. "Met onze geschiedenis mag zoiets in Duitsland niet gebeuren", sprak minister van Binnenlandse Zaken Horst Seehofer een dag na de aanslag. Bondspresident Frank-Walter Steinmeier zei tijdens [de herdenking van de Reichspogromnacht](#) in 2020 zich te schamen dat joden in Duitsland zich niet veilig voelen als ze met keppel op over straat gaan.

Oplaaierend antisemitisme

Uit [een studie](#) van het IKG (Bielefelder Institut für interdisziplinäre Konflikt- und Gewaltforschung) van juni dit jaar blijkt dat extreem-rechts gedachtengoed in Duitsland minder wijdverbreid is dan twee jaar geleden. Tegelijkertijd lijkt het antisemitisme juist aan een nieuwe opmars bezig. In vergelijking met voorgaande jaren nemen minder mensen duidelijk afstand van antisemitische standpunten. De coronacrisis lijkt daarin een belangrijke factor. Samenzweringstheorieën vinden juist meer aanhang, en "het geloof in verschillende soorten samenzweringstheorieën gaat niet zelden hand in hand met antisemitische narratieven", aldus de onderzoekers.

[Volgens deskundigen](#) spelen ook sociale media een rol in het toenemende antisemitisme, opvattingen verspreiden en radicaliseren sneller. Bovendien wordt antisemitisme daarmee zichtbaarder. De studie van het IKG [toont aan](#) dat acht procent van de ondervraagden klassieke antisemitische opvattingen heeft, zoals de mening "dat Joden door hun gedrag zelf hebben bijgedragen aan hun vervolging". Dat is drie procent meer dan twee jaar eerder, terwijl dit percentage in de jaren daarvoor steevast terug liep. Uit [onderzoek van de Universiteit Leipzig](#) uit 2020 blijkt dat meer dan 10 procent van de ondervraagden instemt met de stelling dat Joden "te veel invloed hebben". Bijna 25 procent was het daar deels

mee eens.

95 procent van alle antisemitische delicten is te herleiden naar het 'rechtse milieu'

Volgens de onderzoekers spelen de complottheorieën vooral een belangrijke rol bij de sprekers van Querdenken-demonstraties, tegen de coronamaatregelen. Die geven er volgens de studie vaak ook een antisemitische lading aan. Deelnemers vergelijken de overheidsmaatregelen met de jodenvervolging, en [zichzelf met figuren als Anne Frank en Sophie Scholl](#). Of ze dragen een Davidster met daarin het woord 'ongevaccineerd'. De vorig jaar ingevoerde coronawet werd vergeleken met het 'Ermächtigungsgesetz', de machtigingswet van 1933 waarmee het parlement zichzelf buiten spel zette en de nazi-dictatuur begon.

De toename is terug te zien in het aantal antisemitische delicten. In 2020 werden bij de instanties 2.351 antisemitische strafbare feiten gemeld, 16 procent meer dan een jaar eerder. Van alle delicten is 95 procent naar het 'rechtse milieu' te herleiden, zo valt te lezen in [een rapport](#) van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

In Halle zelf wordt 9 oktober 2019 gezien als de "zwartste dag" in de geschiedenis van de stad, [aldus burgemeester Egbert Geier](#). De aanslag heeft diepe wonden achtergelaten, zo sprak hij in aanloop naar de herdenking twee jaar na dato. Bij de synagoge en de dönerzaak waar de twee dodelijke slachtoffers zijn gevallen, zijn inmiddels twee herdenkingsmonumenten verrezen. Op beide plaatsen worden zaterdag kransen neergelegd, nadat om exact 12.04 - het tijdstip van de aanslag - de klokken in Halle zullen luiden.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/46491/twee-jaar-na-aanslag-halle-antisemitisme-toegenomen>